

Universitatea „Babeş-Bolyai” Cluj-Napoca
Facultatea de Litere

Rezumatul tezei de doctorat

**MEANING: TRANSFORMATION OR
MALFORMATION IN THE TRANSLATION PROCESS**

**(TRANSFORMARE SAU MALFORMARE DE SENS
ÎN PROCESUL TRADUCERII)**

Conducător științific:

Prof. univ. dr. Mihai Zdrenghea

Candidat:

Maria-Teodora Creangă

Cluj-Napoca 2010

Cuprins

Introducere	1
1. Relevanța lingvisticii în procesul de traducere	5
1.1. O analiză retroactivă a teoriilor traducerii până în 1980.....	5
1.2. O disciplină în curs de maturizare: noi tendințe și abordări în traductologie.....	16
1.3. Despre relevanța lingvisticii în procesul de traducere.....	28
Concluzii.....	44
2. Sens și transfer de sens	46
2.1. Sensul: cadrul conceptual.....	46
2.1.1. Sensul semantic.....	49
2.1.2. Sensul pragmatic.....	57
2.2. O rediscutare a problematicii delimitării sensului semantic de cel pragmatic.....	74
2.3. Transfer de sens.....	86
Concluzii.....	92
3. Transformare și malformare în procesul traducerii	95
3.1. Procesul de traducere: cadrul conceptual.....	95
3.2. Traducere de tip semantic sau pragmatic?	112
3.3. Traducerea presupuzițiilor.....	115
Concluzii.....	132
4. Predarea traducerii la nivel de studii de licență	134
4.1. Statutul disciplinei la nivel universitar	134
4.2. Formarea competențelor de traducere la nivel universitar.....	141
4.3. Conceperea programei analitice la nivel de studii de licență	151
4.4. Câteva observații metodologice și pedagogice privind predarea traducerii.....	159
4.5. Explicitearea: un exemplu de tehnică de traducere.....	168
Concluzii.....	175

Concluzii.....	179
Anexă.....	187
Opere citate.....	193
Bibliografie.....	203

REZUMAT

Cuvinte-cheie: sens semantic, sens pragmatic, transfer de sens, transformare de sens, malformare de sens, traducere de tip semantic, traducere de tip pragmatic, proces de traducere, predarea traducerii.

Prezenta teză este structurată după cum urmează: introducere, patru capitole, concluzii, o anexă și referințe bibliografice. **Introducerea** prezintă câteva aspecte esențiale: în primul rând, scopul tezei prezentat în contextul unei nevoi mereu crescânde de traducători profesioniști care să faciliteze comunicarea între persoane aparținând unor spații lingvistice și culturale diferite; în al doilea rând, motivația profesională care a stat la baza acestui demers științific; în al treilea rând, o descriere a scopului fiecărui capitol în parte precum și a metodelor de studiu folosite.

Traductologia ca știință a devenit disciplină independentă studiată la nivel universitar de câteva decenii, susținută fiind de o întreagă varietate de alte discipline, mai mult sau mai puțin înrudite: studii culturale și comparative, lingvistică, antropologie și chiar informatică. De fapt, atât de numeroase sunt domeniile care au contribuit la un moment dat la apariția traductologiei ca știință independentă, încât la sfârșitul anilor '80 i s-a atribuit termenul de „interdisciplină”. Dintre toate aceste științe, lingvistica – în special semantica și pragmatica, ramuri care se ocupă în mod direct cu studiul sensului – continuă să-i inspire pe cei direct implicați în studierea fenomenelor care au loc în procesul de traducere, adică cercetători în domeniu, traducători și profesori.

O astfel de perspectivă inspirată de lingvistică este mai mult decât binevenită în contextul creșterii nevoii de traducători profesioniști, context în care universitățile din toată lumea încearcă să țină pasul cu cerințele de pe piața muncii. Astfel, în locul cursurilor și seminariilor de traducere oferite în cadrul specializărilor de tipul „limba și literatura engleză” în care se verificau practic competențele studenților în limba străină respectivă, au apărut specializările în traducere la nivel de licență – așa-numitele „limbi moderne aplicate”- în cadrul carora studenții nu doar își dezvoltă competențele lingvistice ci și pe cele de traducere propriu-zise.

Lucrarea de față încearcă pe de o parte să redefinească și să reconfigureze aspectele de ordin terminologic care operează la nivel de traducere, iar pe de altă parte să analizeze anumite fenomene care au loc în traducere la granița dintre sensul semantic și cel pragmatic și care sunt descrise fie ca transformare, fie ca malformare de sens. În ceea ce privește cadrul conceptual al lucrării trebuie spus că teoria traducerii operează cu un număr mare de termeni care, în contextul descris mai sus fie își pierd legitimitatea, fie devin mult prea limitați pentru a putea servi scopului lucrării. Astfel conceptele de transformare și respectiv malformare de sens pot fi folosite pentru a reflecta într-un mod mult mai adecvat și precis din punct de vedere științific fenomenele care au loc la nivelul procesului de traducere. Dincolo de cadrul terminologic, lucrarea încearcă să identifice și să exemplifice modul în care malformările de sens pot apărea în traducerile din limba engleză în limba română ale unor studenți – atât la nivel de licență cât și de masterat. Mai mult decât atât, lucrarea sugerează folosirea unor anumite metode și tehnici de predare a traducerii menite să prevină asemenea situații și să ajute studenții să-și însușească acele deprinderi esențiale de care depinde întregul proces de traducere privit ca transformare mai degrabă decât malformare de sens. La toate acestea se adaugă câteva sugestii și comentarii referitoare la conținutul programei analitice la nivel de licență și la metodele și tehnicile de predare care sunt esențiale în procesul de predare-învățare în cazul cursurilor și mai ales al seminariilor de traducere.

Primul capitol (“**The Translation Process and the Relevance of Linguistics**”) este o analiză a evoluției teoriei traducerii de-a lungul timpului care a stat sub semnul dualității în sensul că se remarcă o oscilație permanentă între teoriile inspirate de lingvistică pe de o parte, și cele inspirate de traducerea textelor literare pe de altă parte. Aceasta se datorează în mare măsură faptului că, deși lingvistica s-a dovedit a avea instrumentele necesare descrierii procesului de traducere, acestea se limitau la aspectele cu caracter prescriptiv și tindeau să neglijeze sau chiar să ignore mare parte din problemele legate de folosirea limbii într-un context lingvistic bine definit.

Pe la mijlocul secolului trecut, această stare de lucruri avea să se schimbe radical odată cu apariția pragmaticii a cărei perspectivă asupra comunicării prin intermediul limbii deschide noi orizonturi în abordarea traducerii. Astfel, varietatea fenomenelor descrise de noile teorii ale traducerii a crescut simțitor la fel ca și varietatea perspectivelor teoretice asupra procesului de traducere în sine. În ceea ce privește lucrarea de față, deși abordarea este în esență comunicativă – întrucât traducerea este o îndeletnicire care vizează comunicarea

interlingvistică și interculturală – ea nu exclude și alte perspective care să completeze acest uriaș puzzle care este procesul de traducere. În acest context, relevanța lingvisticii – în special a ramurilor care se ocupă cu studiul sensului – se reflectă în însăși contribuția sa nu numai la dezvoltarea teoriei și practicii traducerii dar și la apariția unei discipline independente recunoscută la nivel academic.

Al doilea capitol (**Meaning and Meaning Transfer**) este dedicat studiului sensului pe de o parte la nivel teoretic, iar pe de altă parte la nivelul transferului de sens din limba sursă în limba țintă. În ceea ce privește primul subcapitol, acesta reanalizează conceptul de sens din două perspective: cea semantică și cea pragmatică. Având în vedere imensa varietate de teorii semantice în acest sens, dintre care majoritatea s-au concentrat asupra sensului cuvântului și doar o mică parte asupra sensului propoziției, frazei, ș.a.m.d., devine limpede ca nicio teorie semantică nu poate explica toate fenomenele legate de sens, indiferent dacă luăm în considerare un act de comunicare prin intermediul unei singure limbi sau al mai multor limbi ceea ce implică traducerea mesajului dintr-o limbă sursă într-o limbă țintă. Mai mult decât atât, marea majoritate a teoriilor asupra sensului (teoria lui Saussure, principiul compoziționalității, teoria prototipului, etc.) derivă în ultimă instanță de la teoriile lui Aristotel și Platon, nereușind să se desprindă întrutotul de cadrul tradiționalist de abordare al subiectului. În urma reanalizării celor mai semnificative teorii asupra sensului se constată că singura teorie care analizează sensul dincolo de suma sensurilor fiecărui cuvânt în parte este cea a lui Alfred Tarski și are la bază valoarea logică a propoziției, respectiv adevărat sau fals, în raport cu realitatea extra-lingvistică. Totuși, nici chiar această abordare nu reușește să acopere întreaga arie problematică referitoare la fenomenele care au loc într-un act de comunicare autentică.

În ce privește perspectiva pragmatică asupra sensului, aceasta are la bază faptul că un act de comunicare nu se realizează exclusiv prin intermediul propozițiilor sau frazelor corect construite din punct de vedere semantic și gramatical, ci și prin intermediul unor cuvinte izolate, a unor mesaje scurt-circuitate care pot fi decodate doar cu ajutorul procedurilor pragmatice, în funcție de intenția vorbitorului și de particularitățile contextuale în care se realizează respectivul act de comunicare. În acest sens, aspecte pragmatice ca de exemplu: cuvintele deictice, referința, implicaturile, presuposițiile ș.a.m.d., depind în mare măsură de contextul actului de comunicare în care au fost utilizate.

Totuși, indiferent cât am încerca să facem o distincție clară între ceea ce unii lingviști au numit „sens semantic” și „sens pragmatic”, există unele aspecte în comunicare care sunt de fapt inseparabile. Acest lucru i-a determinat pe unii lingviști să presupună faptul că, la nivel teoretic, între cele două ramuri ale lingvisticii există o relație de subordonare interpretată fie în favoarea semanticii fie a pragmaticii, în funcție de domeniul de studiu sau de scopul actului de cercetare în sine. În ciuda faptului că astfel de perspective – mai mult sau mai puțin radicale – se caracterizează printr-o oarecare lipsă de coerență la nivel teoretic, aceste divergențe au dus la ceea ce se numește în literatura de specialitate „the boundary issue” – în traducere liberă: „problema delimitării sensului semantic de cel pragmatic”. Această problemă se reflectă într-o suită de termeni dicotomici ca de exemplu competență-performanță (Chomsky), competență semantică – performanță pragmatică, sau chiar „ce se spune”- „ce este implicit” (Grice). În acest context, în literatura de specialitate există două grupuri distincte: unul care se declară în favoarea separării sensului semantic de cel pragmatic reprezentat în lucrarea de față prin teza lui Kent Bach, iar altul mai moderat care scoate la iveală gradul de complexitate al acestei probleme și implicit imposibilitatea de a separa nivelul semantic de cel pragmatic al sensului, ele fiind de fapt interdependente (Jaszcolt, Recanati, Malmkjaer). Aceștia din urmă susțin că atât „ce se spune” cât și „ceea ce este implicit” nu sunt concepte pure ci sunt folosite la nivel conceptual pentru a desemna o suită de procese – atât semantice cât și pragmatice – care se folosesc în mod alternativ și nu într-o ordine prestabilită pentru a determina pe de o parte conținutul logic al propoziției respective – adică cel descris ca fiind adevărat sau fals în raport cu realitatea extralingvistică – și pe de altă parte aspectele sensului care depind de contextul comunicării. Se poate concluziona că într-un act de comunicare autentică procesele semantice și cele pragmatice sunt de fapt interdependente și inseparabile, ceea ce face ca termenii „sens semantic” și „sens pragmatic” să nu fie justificați de realitățile unui act de comunicare autentic.

Ultimul subcapitol intitulat „Transfer de sens” preia problematica distincției dintre sensul semantic și cel pragmatic și analizează modul în care aceasta se reflectă în traducere. Din moment ce traducerea poate fi definită ca un tip de comunicare ce transcede granițele impuse de o singură limbă și cultură, se poate presupune că aceasta, la fel ca și comunicarea monolingvă, se desfășoară după tipare similare, adică prin intermediul unor procese semantice și pragmatice alternative. Întrucât subcapitolul încearcă să determine natura procesului de traducere care poate fi mai mult sau mai puțin semantică sau pragmatică, la nivel terminologic se evită folosirea termenului „echivalență” – introdus de Catford la începutul anilor '60 și

definit ca fiind „un fenomen empiric” – și introducerea unui termen care să nu facă referință la dicotomiile saussuriene, adică „transfer de sens”. Astfel devine posibilă urmărirea unui întreg proces de traducere în toată complexitatea sa, ca și a proceselor lingvistice care au loc la nivel semantic și pragmatic.

Pentru exemplificare, s-a ales discutarea transferului implicaturilor conversaționale din limba sursa în limba țintă întrucât acestea reprezintă un caz tipic al modului în care conținutul logic al unei propoziții interacționează cu intenția vorbitorului într-un anumit context de comunicare. În urma analizei se constată că, de regulă, cu cât „ceea ce este implicit” se bazează mai mult pe procesele semantice pentru a putea fi decodat, cu atât transferul va avea un caracter mai semantic. Pe de altă parte, dacă interpretarea implicaturii depinde în mare măsură de procesele pragmatice, atunci transferul va avea un caracter pragmatic mai pronunțat. Astfel propoziția „You are not going to die, Peter” poate fi descrisă ca având un caracter mai mult sau mai puțin semantic sau pragmatic în funcție de contextul în care ea a fost folosită. Dacă ea este adresată de o mamă fiului ei care tocmai și-a julit genunchii, atunci conținutul logic al propoziției este fals iar decodarea mesajului se va face cu ajutorul proceselor pragmatice. Pe de altă parte, dacă ea este adresată unui adult care tocmai a suferit un accident grav, atunci conținutul semantic al propoziției devine dominant iar transferul are caracter semantic mai pronunțat.

În ciuda faptului că analiza propozițiilor din capitolul doi sunt exemple tipice în ceea ce privește interacțiunea dintre cele două aspecte ale sensului, respectiv dintre „ce se spune” și „ceea ce este implicit”, ele nu trebuie privite ca reguli de urmat în absolut toate contextele de comunicare în care traducerea este necesară. Scopul principal al celui de-al treilea capitol (**Transformation and Malformation in the Translation Process** – Transformare și malformare în procesul traducerii) este acela de a afla în ce măsură sensul transferat din limba sursă în limba țintă este conservat, alterat sau pierdut. Acest capitol are o componentă terminologică - ce definește conceptele de transformare respectiv malformare - și una practică urmărind transferul presuposițiilor din limba engleză în limba română și fenomenele ce au loc în timpul acestui proces. Introducerea conceptelor mai sus-menționate este absolut necesară datorită numărului mare de termeni folosiți în literatura de specialitate pentru a face referire la schimbările care au loc la nivelul sensului în timpul procesului de traducere („eroare”, „deviere”, „alterare de sens”, „distorsiune”, „pierdere de sens”, etc.) și care sunt adesea folosiți în mod neadecvat dând naștere unor ambiguități sau chiar suprapunându-se cu alți

termeni. Pe de altă parte însă, remarcă lui Neubert și a lui Shreve conform căreia traducerea ca act de comunicare este de fapt „un paradox” întrucât implică existența pierderilor și a distorsiunilor de sens pune la îndoială însăși posibilitatea de traducere a unei propoziții, a unui text ș.a.m.d. Aceeași idee exprimată de Hervey și Higgins ne oferă o altă perspectivă asupra traducerii. Aceștia compară traducerea cu un motor a cărui funcționare implică în mod inevitabil o oarecare pierdere de energie.

În acest context, conceptele de „transformare” respectiv „malformare de sens” pot fi definite ca fenomene ce au loc în timpul procesului de traducere, primul fiind descris ca un aspect inevitabil existent în orice act de comunicare realizat prin intermediul traducerii, iar al doilea denumind acele disfuncții care au uneori loc în traducere și care distorsionează în mare măsură sensul mesajului original. Deși cei doi termeni sunt în aparență antinomici, fenomenele respective sunt în esență manifestări ale aceluiași proces de traducere. Pentru a conferi legitimitate acestor termeni nou-introduși, ei au fost descriși în raport cu noțiunea de normă introdusă de Gideon Toury care acceptă anumite variațiuni de comportament în traducere ce se pot manifesta între anumite limite. Astfel, transformarea de sens în procesul de traducere ca proces decizional are loc ca urmare a manifestării acestei variații.

Subcapitolul intitulat „Traducere de tip semantic sau pragmatic?” este o proiecție a problematicii distincției dintre sensul semantic și cel pragmatic la nivelul procesului de traducere. Această perspectivă este inspirată de distincția pe care Peter Newmark o face între „traducerea de tip semantic” și „traducerea de tip comunicativ” care pot fi privite pe de o parte ca o proiecție a celor două ramuri ale lingvisticii care se ocupă cu studiul sensului la nivel de traducere, iar pe de altă parte ca o proiecție a dicotomiei „traducere literală” – „traducere liberă”. Spre deosebire de abordarea lui Peter Newmark, această analiza urmărește nu atât să facă distincția dintre cele două tipuri de traducere – semantică și comunicativă – cât să le unifice din punct de vedere teoretic. Însuși Newmark a recunoscut mai târziu faptul că a încerca să distingem între aceste două tipuri de traducere nu poate fi o abordare foarte productivă și a introdus conceptul de „traducere corelativă” în care aspectul semantic și cel comunicativ nu se exclud ci, dimpotrivă, se completează reciproc. O astfel de abordare este mai constructivă întrucât poate ajuta studenții și în general începătorii în ale traducerii să conștientizeze complexitatea proceselor pe care le presupune transferul sensului din limba sursă în limba țintă.

Modul în care aspectele semantice interacționează cu cele pragmatice în procesul de traducere se reflectă în partea practică a acestui capitol care se concentrează asupra traducerii presupuzițiilor. În capitolul al doilea presupuziția a fost descrisă ca fiind un anumit tip de implicație pragmatică ce derivă din relația dintre vorbitor și utilizarea corectă a unei propoziții sau fraze într-un anumit context, și care se reflectă la nivelul percepției receptorului sub forma unei deducții pragmatice. Partea semantică a presupuziției, adică partea ce poate fi descrisă ca fiind adevărată sau falsă în raport cu realitatea extra-lingvistică, se reflectă în limba engleză sub forma unor structuri bine delimitate. Pe de altă parte, partea pragmatică devine evidentă prin implicațiile pe care le are asupra actului de comunicare în toată subtilitatea sa.

Pentru a face o analiză a gradului de transformare de sens care poate să aibă loc la un moment dat în procesul traducerii, a fost organizat un experiment de traducere la care au luat parte zece persoane – un expert și nouă studenți dintre care cinci sunt înscriși într-un program de tip LMA la nivel de licență, și patru masteranzi înscriși într-un program de Teoria și Practica Traducerii la Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu. Toți participanții la experiment au fost rugați să traducă un număr de propoziții, toate prezentate în contextul original așa cum a fost identificat în articolele din limba engleză. În urma analizei traducerilor câteva aspecte au devenit evidente. În primul rând, unele dintre presupuzițiile transferate din limba engleză în limba română sunt conservate datorită unei oarecare corespondențe la nivel formal și semantic dintre limba sursă și limba țintă. În al doilea rând, se remarcă existența unor transformări mai mult sau mai puțin subtile la nivelul unor presupuziții care se datorează mai multor factori care pot varia de la lipsa conștientizării de către studenți a varietății de factori semantici și pragmatici care operează în limbaj (malformare), până la simpla alegere a uneia dintre posibilitățile de traducere ca în cazul expertului și chiar al unor studenți (transformare propriu-zisă). În al treilea rând, se remarcă o clasă de presupuziții – în special cele numite „presupuziții implicite” – care au un caracter cultural mai pronunțat și care tind să nu supraviețuiască transferului din limba engleză în limba română. De aceea devine necesară introducerea unei tehnici de compensare folosită în mod curent de traducători și anume explicitarea. Se remarcă faptul că, în timp ce traducătorul profesionist folosește această tehnică în mod curent, unii studenți nu o folosesc, rezultatul fiind un caz tipic de malformare de sens în limba țintă.

În acest context devine evident faptul că pregătirea studenților este o problemă deosebit de complexă care are nevoie de tot sprijinul teoretic și practic din partea cercetătorilor în

domeniu și a traducătorilor profesioniști. Ultimul capitol (**Teaching Translation at Undergraduate Level** – Predarea traducerii la nivel de studii de licență) analizează problema predării traducerii la nivel de studii de licență și este compus din cinci subcapitole în care se discută aspecte-cheie ca statutul disciplinei în mediul universitar, dezvoltarea competențelor de traducere, conceperea programei analitice, unele aspecte metodologice și pedagogice, și, nu în ultimul rând unele aspecte referitoare la folosirea tehnicilor de traducere în general și a explicitării în special. Primul subcapitol analizează aspecte legate de statutul disciplinei în mediul academic între care cel mai important este distincția dintre educarea traducătorului („translator education”) și formarea profesională a traducătorului („translator training”). Conform studiului Sylviei Bernardini, educarea se realizează la nivel de licență și urmărește dezvoltarea unui set de competențe de traducere de bază, iar formarea profesională se realizează la nivel postuniversitar, ca parte a unui program specializat. Astfel, la nivel instituțional, această combinație între un program la nivel de licență și unul la nivel postuniversitar pe de o parte, și o abordare echilibrată care să combine studiul teoretic și practica în traducere, are cele mai mari șanse să răspundă așteptărilor studenților care optează pentru această profesie.

În ceea ce privește deprinderile pe care un student înscris într-un program de licență trebuie să și le dezvolte, Bernardini distinge trei competențe de bază: conștientizare (awareness), spirit critic (reflectiveness), și ingeniozitate (resourcefulness). Deși la nivel teoretic aceste trei categorii sunt bine definite și argumentate, autoarea acestei teze optează pentru o abordare mai transparentă din punctul de vedere al studenților care în mod inconștient asociază competențele de traducere cu cele trei etape principale ale procesului de traducere. Astfel, competența de înțelegere unui text scris, de exemplu, este asociată cu receptarea mesajului în limba sursă, transferul propriu-zis este realizat prin intermediul unor procese cognitive specifice acestei etape, iar producerea mesajului în limba țintă este realizat cu ajutorul unor deprinderi de exprimare corectă în limba țintă precum și de folosirea adecvată a unor tehnici de traducere. Această abordare are avantajul că permite profesorului să identifice rapid nivelul la care au loc disfuncționalitățile în procesul de traducere și să le remedieze prin activități specifice destinate dezvoltării competenței respective.

Următoarele două subcapitole discută aspecte referitoare la conținutul programei analitice pe de o parte, și la modul în care trebuie să se desfășoare procesul de predare al traducerii la nivel de licență. Conceperea programei analitice depinde anumiți factori care variază de la un

context de predare la altul, ca de exemplu: tipul de program academic în cadrul căruia este oferit cursul sau seminarul de traducere, obiectivele cursului/seminarului respectiv, acordarea consultațiilor în cazul studenților ale căror competențe în limba străină nu sunt suficient dezvoltate și chiar problema limbii în care se face (sau ar fi etic să se facă) traducerea. Toate aceste aspecte se află într-o relație strânsă și pot influența conținutul programei analitice a cursului/seminarului oferit la nivel de licență. Pe de altă parte, nici aspectele metodologice și pedagogice nu pot fi neglijate întrucât numai printr-o bună aplicare a acestor principii cresc șansele studenților atât de a cunoaște și a folosi una sau mai multe limbi străine, cât și de a dobândi un set de deprinderi de traducere de bază. Prin urmare, profesorul, prin însăși natura activității sale, devine veriga de legătură dintre mediul academic și cel al traducătorilor profesioniști. Deși absolvenții unui program de licență de trei ani nu pot fi considerați traducători profesioniști în toată puterea cuvântului, ei sunt totuși traducători competenți.

Ultimul subcapitol este o încercare de a corela problema traducerii presupuzițiilor cu învățarea unor tehnici de traducere, în special a explicitării. Ca și în cazul altor termeni folosiți în teoria traducerii ca de exemplu „ce se pierde” și „ce se câștigă”, conceptele folosite pentru a face referire la diferitele tehnici de traducere reflectă o oarecare lipsă de coerență la nivel teoretic. În ceea ce privește explicitarea ca tehnică esențială folosită în special în traducerea presupuzițiilor, contrastul exprimat prin noțiunile de „explicitare opțională” respectiv „explicitare obligatorie” pare a fi lipsite de substanță. Cu alte cuvinte, deși o astfel de distincție pare a fi posibilă la nivel teoretic, traducerea unor presupuziții din limba engleză în limba română a scos la iveală faptul că acest contrast nu este atât de clar pe cât am fi dorit să fie ci depinde în mare măsură de fiecare context de traducere în parte. În practică, folosirea adecvată a diferitelor tehnici de traducere reprezintă o caracteristică esențială a comportamentului traducătorilor profesioniști care trebuie cultivată în orice context de predare a traducerii.

În concluzie se poate spune că granița dintre noțiunile de „transformare de sens” și „malformare de sens” așa cum au fost ele definite în lucrare poate fi adesea imperceptibilă. Procesul decizional ca atare depinde de o varietate atât de largă de factori încât este practic imposibil ca aceștia să fie toți incluși într-o lucrare ca cea de față. Mai mult decât atât, însăși ideea ca cineva ar putea încerca o inventariere a acestor factori devine puțin probabilă. Totuși, câteva dintre aspectele care fac adesea diferența dintre „transformare” și respectiv „malformare de sens” au fost identificate și pot constitui un punct de plecare în îmbunătățirea

tehnicilor de predare a traducerii și dezvoltarea deprinderilor de traducere ale studenților. Cazurile extreme de „transformare de sens” – așa cum a fost de fapt definită malformarea – pot fi corectate pe de o parte prin simpla conștientizarea de către studenți a faptului că aceste fenomene există și prin folosirea adecvată a unor tehnici de traducere pentru a le preveni, iar pe de altă parte prin includerea în programă a acelor componente care să contribuie la dezvoltarea spiritului critic al studenților.

BIBLIOGRAFIE

- Abbott, Barbara. "Where have some of the presuppositions gone?". Birner, B.J. and G. Ward, eds. *Drawing the Boundaries of Meaning. Neo-Gricean Studies in Pragmatics and Semantics in Honor of Laurence R. Horn* (2006):1-20. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.
- Albrecht, Jorn. "The different branches of descriptive linguistics and translation". Kittel, H., J. House and B. Schultze, eds. *Translation. An International Encyclopedia of Translation Studies* (2004): 243-258. Berlin, New York: Walter de Gruyter.
- Anderman, Gunilla et al. "Round-table Discussion on Translation in the New Millenium". Anderman, Gunilla and Margaret Rogers, eds. *Translation Today: Trends and Perspectives* (2003):13-51. Clevedon: Multilingual Matters.
- Armstrong, N. *Translation, Linguistics, Culture: a French – English Handbook*. UK, USA: Multilingual Matters Ltd, 2005.
- Austin, J.L. *How to Do Things with Words*. Oxford, New York: Oxford University Press, 1962.
- Bach, Kent. "Semantic, Pragmatic". Campbell, J.K., M.O'Rourke and D. Shier, eds. *Meaning and Truth*. (2002): 284-292. New York: Seven Bridges Press.
- Bach, Kent. "The top 10 misconceptions about implicature". Birner, B.J. and G. Ward, eds. *Drawing the Boundaries of Meaning. Neo-Gricean Studies in Pragmatics and Semantics in Honor of Laurence R. Horn* (2006):21-30. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.
- Baer, Brian J. and Geoffrey S. Koby "Introduction: Translation pedagogy: The other theory". Baer, Brian J. and Geoffrey S. Koby, eds. *Beyond the Ivory Tower. Rethinking Translation Pedagogy* (2003):vii-xv. American Translators Association Scholarly Monograph Series, Vol.XII, Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.
- Baker, Mona. *In Other Words. A Coursebook in Translation*. London, New York: Routledge, 1992.
- Baker, Mona "Norms". Baker, Mona, ed. *Routledge Encyclopedia of Translation Studies*. (2001): 163-165. London and New York, Routledge.

- Baker, Mona “Linguistic models and methods in the study of translation”. *Translation. An International Encyclopedia of Translation Studies*. (2004): 285-293. Berlin, New York: Walter de Gruyter.
- Bassnett-McGuire, Susan. *Translation Studies*. London, New York: Routledge, 1980.
- Bell, Roger T. *Translation and Translating: Theory and Practice*. London, New York: Longman, 1991.
- Benjamin, Walter. “The Task of the Translator”. Trans. Harry Zohn. Venuti, L. ed. *The Translation Studies Reader*. (2000):15-23. London: Routledge.
- Bowker, Lynne. “Toward collaborative approach to corpus building in the translation classroom”. Baer, Brian J. and Geoffrey S. Koby, eds. *Beyond the Ivory Tower. Rethinking Translation Pedagogy* (2003): 193-210. American Translators Association Scholarly Monograph Series, Vol.XII, Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.
- Brown, G. and G. Yule. *Discourse Analysis*. Cambridge, New York: Cambridge University Press, 1983.
- Catford, J.C. *A Linguistic Theory of Translation*. London: Oxford University Press, 1965.
- Chesterman, Andrew. “Hypotheses about translation universals”. Hansen, G., K. Malmkjaer and D. Gile, eds. *Claims, Changes and Challenges in Translation Studies. Selected contributions from the EST Congress, Copenhagen 2001*. (2004): 1-14. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.
- Chomsky, N. *Aspects of the Theory of Syntax*. Cambridge, Massachusetts: The MIT Press, 1965.
- Chomsky, N. *Syntactic Structures*. 1957. The Hague, Paris: Mouton, 1969.
- Chomsky, N. *Knowledge of Language, Its Nature, Origin and Use*. New York: Praeger Publishers, 1986.
- Colina, Sonia. “Towards an empirically-based translation pedagogy”. Baer, Brian J. and Geoffrey S. Koby, eds. *Beyond the Ivory Tower. Rethinking Translation Pedagogy* (2003): 33-60. American Translators Association Scholarly Monograph Series, Vol.XII, Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.
- Connolly, David. “Translating Prismatic Poetry: Odysseus Elytis and *The Oxopetra Elegies*”. Anderman, Gunilla M. and Margaret Rogers, eds. *Word, Text, Translation: Liber Amicorum for Peter Newmark* (1999): 142-156. Clevedon: Multilingual Matters Ltd.

- Coseriu, E. Prelegeri și conferințe (1992-1993) Supliment al publicației Anuar de lingvistică și istorie literară. T XXXIII. Seria A Lingvistica, Institutul de Filosofie Română “A. Philippide” Iași, 1992-1993.
- Cruse, Alan. *Meaning in Language. An Introduction to Semantics and Pragmatics*. 2nd ed. Oxford: Oxford University Press, 2004.
- Crystal, David. *Dictionary of Linguistics and Phonetics*. 5th ed.(2003): 141-142. Oxford: Blackwell Publishing.
- Dixon, John S. “Translation, culture and communication”. Kittel, H., J. House and B. Schultze, eds. *Translation. An International Encyclopedia of Translation Studies* (2004): 11-22. Berlin, New York: Walter de Gruyter.
- Doherty, Monika. *Language Processing in Discourse. A Key to Felicitous Translation*. London, New York: Routledge, 2002.
- Duarte, Joao F., Alexandra A. Rosa and Teresa Seruya. “Introduction”. Duarte, Joao F., Alexandra A. Rosa and Teresa Seruya, eds. *Translation Studies at the Interface of Disciplines* (2006): 1-8. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.
- Englund-Dimitrova, Birgitta. “Training and educating the trainers – a key issue in translators’ training”. Hung, E., ed. *Teaching Translation and Interpreting 4. Building Bridges*. (2002): 73-82. Amsterdam/Philadelphia, John Benjamins Publishing Company.
- Englund-Dimitrova, Birgitta. *Expertise and Explicitation in the Translation Process*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, 2005.
- Fawcett, Peter. “Presupposition and Translation”. Hickey, Leo, ed. *The Pragmatics of Translation*. (1998): 114-123. Clevedon: Multilingual Matters Ltd.
- Gentzler, E. *Contemporary Translation Theories*. 2nd ed. Clevedon: Multilingual Matters Ltd., 2001.
- Gonzalez Davies, Maria. *Multiple Voices in the Translation Classroom. Activities, Tasks and Projects*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, 2004.
- Gorlee, D.L. “Translation as a semiotic problem, including intersemiotic translation”. Kittel, H., J. House and B. Schultze, eds. *Translation. An International Encyclopedia of Translation Studies*. (2004):53-61. Berlin, New York: Walter de Gruyter.
- Gouadec, D. *Translation as a Profession*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, 2007.

- Grice, H.P. "Meaning". Steinberg, D.D. and L.A. Jakobovits, eds. *Semantics. An Interdisciplinary Reader in Philosophy, Linguistics and Psychology*. (1971):53-59. Cambridge: Cambridge University Press.
- Grice, H.P. *Studies in the Way of Words*. Harvard University Press, 1989.
- Gross, Alexander. "Teaching translation as a form of writing: Improving translation self-concept". Baer, Brian J. and Geoffrey S. Koby, eds. *Beyond the Ivory Tower. Rethinking Translation Pedagogy* (2003): 83-94. American Translators Association Scholarly Monograph Series, Vol.XII, Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.
- Gutt, E.A. "Pragmatic Aspects of Translation: Some Relevance-Theory Observations". Hickey, Leo, ed. *The Pragmatics of Translation*. (1998): 41-53. Clevedon: Multilingual Matters Ltd.
- Halliday, M.A.K. *An Introduction to Functional Grammar*. 2nd ed. London: Edward Arnold, 1994.
- Harmer, Jeremy. *The Practice of English Language Teaching*. London and New York: Longman, 1991.
- Harvey, Keith. "Compensation". Baker, Mona, ed. *The Routledge Encyclopedia of Translation Studies*. (2001):47-51. London and New York: Routledge.
- Hatim, Basil. *Teaching and Researching Translation*. London: Longman, 2001.
- Hatim, Basil. "Pragmatics and discourse in translation". Kittel, H., J. House and B. Schultze, eds. *Translation. An International Encyclopedia of Translation Studies*. (2004): 313-321. Berlin, New York: Walter de Gruyter.
- Hatim, B. and I. Mason. *The Translator as Communicator*. London and New York: Routledge, 1997.
- Hermans, Theo. "Norms and the Determination of Translation. A Theoretical Framework". Alvarez, R. and C.A. Vidal, eds. *Translation, Power, Subversion*. (1996): 25-51. Clevedon: Multilingual Matters.
- Hermans, Theo "Translation and Normativity". Schaffner, C., ed. *Translation and Norms*. (1999): 50-71. Clevedon: Multilingual Matters Ltd.
- Hervey, S. and I. Higgins. *Thinking Translation. A Course in Translation Method: French-English*. London and New York: Routledge, 1992.
- Hervey, S., I. Higgins and L.M. Haywood. *Thinking Spanish Translation. A Course in Translation Method: Spanish to English*. London: Routledge, 1995.

- Hickey, Leo. "Introduction". Hickey, Leo, ed. *The Pragmatics of Translation*. (1998): 1-9. Clevedon: Multilingual Matters Ltd.
- Ivir, Vladimir. "Descriptive and prescriptive approaches in the linguistic study of translation". Kittel, H., J. House and B. Schultze, eds. *Translation. An International Encyclopedia of Translation Studies* (2004): 276-284. Berlin, New York: Walter de Gruyter.
- Jackobson, Roman. "On Linguistic Aspects of Translation". Venuti, L. ed. *The Translation Studies Reader*. (2000):113-118. London: Routledge.
- Katz, J.J. and J.A. Fodor. "The Structure of a Semantic Theory". Fodor, J.A. and J.J. Katz, eds. *The Structure of Language. Readings in the Philosophy of Language*. (1964): 479-518. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice Hall, Inc.
- Katz, J.J. "Semantic theory". Steinberg, D.D. and L.A. Jakobovits, eds. *Semantics. An Interdisciplinary Reader in Philosophy, Linguistics and Psychology*. (1971):297-307. Cambridge: Cambridge University Press.
- Katz, J.J. *Propositional Structure and Illocutionary Force*. New York: Thomas Y. Crowell Inc., 1977.
- Kempson, R.M. *Semantic Theory*. Cambridge: Cambridge University Press, 1977.
- Keith, A. *Linguistic Meaning*. vol.1 and 2, New York: Routledge, 1986.
- Kiraly, D.C. *Pathways to Translation. Pedagogy and Process*. Kent, Ohio: The Kent State University Press, 1995.
- Kiraly, Donald. "From instruction to collaborative construction: A passing fad or the promise of a paradigm shift in translation education". Baer, Brian J. and Geoffrey S. Koby, eds. *Beyond the Ivory Tower. Rethinking Translation Pedagogy* (2003): 3-32. American Translators Association Scholarly Monograph Series, Vol.XII, Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.
- Klaudi, Kinga. "Explicitation". Baker, Mona, ed. *The Routledge Encyclopedia of Translation Studies*. (2001): 104-109. London and New York: Routledge.
- Laviosa-braithwaite, S. "Universals of translation". Baker, M. and K. Malmkjaer, eds. *The Routledge Encyclopedia of Translation Studies*. (2001): 288-291. London and New York: Routledge.
- Leech, G. *Semantics. The Study of Meaning*. 2nd ed. London: Penguin Books, 1981.
- Levinson, S.C. *Pragmatics*. Cambridge: Cambridge University Press, 1983.
- Lewandowska-Tomaszczyk, B. "Semantics and translation". Kittel, H., J. House and B. Schultze, eds. *Translation. An International Encyclopedia of Translation Studies* (2004): 301-312. Berlin, New York: Walter de Gruyter.

- Lewandowska-Tomaszczyk, B. "Lexical problems in translation". Kittel, H., J. House and B. Schultze, eds. *Translation. An International Encyclopedia of Translation Studies* (2004): 455-465. Berlin, New York: Walter de Gruyter.
- Lipman, Matthew. *Thinking in Education*. 2nd ed. Cambridge, NY, Melbourne, Madrid, Cambridge University Press, 2003.
- Lyons, J. *Semantics*. London, New York: Cambridge University Press, 1977.
- Malmkjaer, Kirsten. "Cooperation and Literary Translation". Hickey, Leo, ed. *The Pragmatics of Translation*. (1998): 25-40. Clevedon: Multilingual Matters Ltd.
- Malmkjaer, Kirsten, ed. *Translation in Undergraduate Degree Programmes*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, 2004.
- Mey, J.L. *Pragmatics. An Introduction*. Oxford: Blackwell Publishers, 1993.
- Munday, J. *Introducing Translation Studies: Theories and Applications*, Oxon, N.Y.: Routledge, 2001.
- Neubert, A. "Translation as a topic of linguistics and text science". Kittel, H., J. House and B. Schultze, eds. *Translation. An International Encyclopedia of Translation Studies*. (2004): 229-235. Berlin, New York: Walter de Gruyter.
- Neubert, A. "Equivalence in translation". Kittel, H., J. House and B. Schultze, eds. *Translation. An International Encyclopedia of Translation Studies*. (2004): 329-342. Berlin, New York: Walter de Gruyter.
- Neubert, A. and Shreve G.M. *Translation as Text*. Kent, Ohio: The Kent State University Press, 1992.
- Newmark, Peter. *Approaches to Translation*. Oxford: Pergamon Press, 1981.
- Newmark, Peter. *A Textbook of Translation*. Harlow: Longman, 2003.
- Newmark, Peter. *About Translation*. Clevedon: Multilingual Matters Ltd., 1991
- Newmark, Peter. *Paragraphs on Translation*. Clevedon: Multilingual Matters Ltd., 1993
- Nida, E.A. *Toward a Science of Translating with Special Reference to Principles and Procedures Involved in Bible Translating*. Leiden, Netherlands: Brill, 1964.
- Nida, E.A. and Taber Ch. R. *The Theory and Practice of Translation*. 4th impression. Leiden and Boston: Brill., 2003
- Nord, C. *Translating as a Purposeful Activity. Functionalist Approaches Explained*. Manchester: St. Jerome Publishing, 1997.
- Nord, C. 1991. *Text Analysis in Translation. Theory, Method and Didactic Applications of a Model for Translation-Oriented Text Analysis*. Trans. Christiane Nord and Penelope Sparrow. Amsterdam/Atlanta: G.A. Rodopi, 1991.

- Nunan, David. *Syllabus Design*. Oxford, New York: Oxford University Press, 1988.
- Ortega y Gasset, Jose. "The Misery and Splendor of Translation". Trans. Elizabeth Gamble Miller. Venuti, L. ed. *The Translation Studies Reader*. (2000):49-64. London: Routledge.
- Palmer, F.R. *Semantics*. Cambridge: Cambridge University Press, 1976.
- Pedrola, Monica. "An Interview with Peter Newmark". Anderman, Gunilla and Margaret Rogers, eds. *Word, Text, Translation: Liber Amicorum for Peter Newmark* (1999): 17-22. Clevedon: Multilingual Matters.
- Pokorn, Nike. *Challenging the Traditional Axioms: Translation into a Non-mother Tongue*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, 2005.
- Pokorn, Nike. "Challenging the myth of native speaker competence in translation theory: The results of a questionnaire". Hansen, G., K. Malmkjaer and D. Gile, eds. *Claims, Changes and Challenges in Translation Studies. Selected contributions from the EST Congress, Copenhagen 2001*. (2004): 113-124. Amsterdam/ Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.
- Pym, Anthony. "Okay, So How Are Translation Norms Negotiated? A Question for Gideon Toury and Theo Hermans". Schaffner, C. ed. *Translation and Norms*. (1999): 106-112. Clevedon: Multilingual Matters Ltd.
- Quine, Willard V. "Meaning and Translation". Fodor, J.A. and J.J. Katz, eds. *The Structure of Language. Readings in the Philosophy of Language*. (1964): 460-478. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice Hall, Inc.
- Quirk, R. et al. *A Grammar of Contemporary English*. London: Longman, 1972.
- Reiss, Katharina. "Type, Kind and Individuality of Text". Trans. Susan Kitron. Venuti, L. ed. *The Translation Studies Reader*. (2000):160-171. London: Routledge.
- Riccardi, Alessandra. "Evaluation in interpretation: macrocriteria and microcriteria". Hung, Eva, ed. *Teaching Translation and Interpreting 4. Building Bridges*.(2002): 115-126. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.
- Riccardi, Alessandra. "Translation and interpretation". Riccardi, Alessandra, ed. *Translation Studies: Perspectives on an Emerging Discipline*. (2002): 75-91. Cambridge: Cambridge University Press.
- Roberts, Roda P. "Translation". Kaplan, R.B., ed. *The Oxford Handbook of Applied Linguistics*. (2002): 429-442. Oxford: Oxford University Press.
- Robinson, D. *Becoming a Translator*. 2nd ed. London and New York, Routledge, 2003.

- Robinson, Douglas. *Speaking and Translating as Doing Things With Words*. London: Routledge, 2003.
- Saramandu, N. *Lingvistica integrala. Interviu cu Eugen Coseriu*. Bucuresti: Editura Fundatiei Culturale Romane, 1996.
- Schaffner, Christina. "The Concept of Norms in Translation Studies". Schaffner, C. ed. *Translation and Norms*. (1999):1-8. Clevedon: Multilingual Matters Ltd.
- Schaffner, Christina. "Editorial. Discourse Analysis for Translation and Translator Training: Status, Needs, Methods". Schaffner, C. ed. *The Role of Discourse Analysis for Translation and in Translator Training*. (2002):1-8. Clevedon: Multilingual Matters.
- Searl, John R. *Speech Acts. An Essay in the Philosophy of Language*. Cambridge: Cambridge University Press, 1969.
- Sin, King-Kui. "Myths and misconceptions in translation teaching". Hung, E., ed. *Teaching Translation and Interpreting 4. Building Bridges*. (2002): 31-44. Amsterdam/Philadelphia, John Benjamins Publishing Company.
- Snell-Hornby, M. *Translation Studies. An Integrated Approach*. Amsterdam/ Philadelphia: John Benjamins, 1988.
- Snell-Hornby, M. *The Turns of Translation Studies*. Amsterdam/ Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, 2006.
- Sorvali, Irma. "The problem of the unit of translation". Kittel, H., J. House and B. Schultze, eds. *Translation. An International Encyclopedia of Translation Studies*. (2004): 354-362. Berlin, New York: Walter de Gruyter.
- Sperber, D. and Wilson, D. "Relevance Theory". Ward, G. and L. Horn, eds. *Handbook of Pragmatics*. (2004): 607-632. Oxford: Blackwell.
- Steiner, G. *After Babel. Aspects of Language and Translation*. 3rd ed. Oxford, New York: Oxford University Press, 1998.
- St-Pierre, P. and P.C. Kar, eds. *In Translation – Reflections, Refractions, Transformations*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, 2007.
- Svejcer, A. "Possibilities and limitations of linguistic approaches to translation". Kittel, H., J. House and B. Schultze, eds. *Translation. An International Encyclopedia of Translation Studies*. (2004): 236-242. Berlin, New York: Walter de Gruyter.
- Svejcer, A. "Translatability with reference to different levels of linguistic description". Kittel, H., J. House and B. Schultze, eds. *Translation. An International Encyclopedia of Translation Studies*. (2004): 376-388. Berlin, New York: Walter de Gruyter.

- Toury, G. "The Nature and Role of Norms in Translation". Toury, G., ed. *Descriptive Translation Studies and Beyond*. (1995): 53-69. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company
- Toury, Gideon. "Probabilistic explanations in translation studies: Welcome as they are, would they qualify as universals?". Mauranen, Anna and Pekka Kujamäki, eds. *Translation Universals. Do they exist?* (2004): 15-32. Amsterdam/Philadelphia, John Benjamins Publishing Company.
- Trosborg, Anna. "Discourse Analysis as Part of Translator Training". Schaffner, Christina, ed. *The Role of Discourse Analysis for Translation and in Translator Training*. (2002):9-52. Clevedon: Multilingual Matters Ltd.
- Van de Velde, Roger G. *Text and Thinking: On Some Roles of Thinking in Text Interpretation*. Berlin, New York: Walter de Gruyter, 1992.
- Venuti, Lawrence. *The Translator's Invisibility*. London: Routledge, 1995.
- Venuti, Lawrence. ed. *The Translation Studies Reader*. London: Routledge, 2000. 1-14; 65-70; 119-125.
- Vermeer, Hans. "Skopos and Commission in Translational Action". Trans. Andrew Chesterman. Venuti, L. ed. *The Translation Studies Reader*. (2000):221-232. London: Routledge.
- Wakabayashi, Judi. "Induction into the translation profession through Internet mailing lists for translators". Hung, E., ed. *Teaching Translation and Interpreting 4. Building Bridges*. (2002): 47-58. Amsterdam/Philadelphia, John Benjamins Publishing Company.
- Wakabayashi, Judy. "Think-alouds as a pedagogical tool". Baer, Brian J. and Geoffrey S. Koby, eds. *Beyond the Ivory Tower. Rethinking Translation Pedagogy* (2003): 61-82. American Translators Association Scholarly Monograph Series, Vol.XII, Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.
- Zeng, Suzanne M. and Jung Ying Lu-Chen. "Task-based translator training, quality assessment, and the WWW". Hung, E., ed. *Teaching Translation and Interpreting 4. Building Bridges*. (2002): 59-64. Amsterdam/Philadelphia, John Benjamins Publishing Company.
- ***. *The New Oxford Dictionary of English*. Oxford: Oxford University Press, 1998

Web Publications

- Anderman, G. and M. Rogers. "What Is That Translation For? A Functional View of Translation Assessment from a Pedagogical Perspective: A Response to Hans G. Honig". *Current Issues in Language and Society* 4.1. Routledge.(1997): 56-63. Web. 16 July 2008.
- Dale, Russell Eliot. "The Theory of Meaning". Russelldale. 1996. n.pag. Web. 13 July 2008.
- El-Gamal, Ayman. "Presupposition, Perceptual Relativity and Translation Theory". *Revista Alicantina de Estudios Ingleses* 14 (2001): 37-62. Web. 29 October 2009.
- Franch, Patricia Bou. "On Pragmatic Transfer". *Studies in English Language and Linguistics* 0.(1998), 5-20. Web. 13 January 2007.
- Gabr, Moustafa. "Trial and Error or Experimentation or Both". *The Translation Journal* 5.4. (2001), n. pag. Web. 29 October 2009.
- Gerding-Salas, Constanza. "Teaching Translation. Problems and Solutions". *The Translation Journal* 4.3. (2000): n.pag. Web. 29 October 2009.
- Jaszczolt, K.M. "On Translating 'What Is Said': *Tertium Comparationis* in Contrastive Semantics and Pragmatics". Cambridge U., n.d., n.pag. Web. 9 September 2006.
- Jaszczolt, K.M. "Semantics and Pragmatics: The Boundary Issue". Cambridge U., n.d., n.pag. Web. 23 December 2006.
- Malmkjaer, K. "Translation and Linguistics". *Perspectives: Studies in Translatology* 13.1. (2005): 5-20. Web. 16 July 2008.
- Newmark, Peter. "A New Theory of Translation". Masaryk U., *Brno Studies in English* 33. (2007):101-114. Web. 16 July 2008
- Pavlovic, Natasha and Kristian T.H. Jensen. "Eye tracking translation directionality". Pym, A. and A. Perekrestenko, eds. *Translation Research Projects* 2. (2009):93-109. Tarragona: Intercultural Studies Group. Web. 19 February 2010.
- Petrocchi, Valeria. "Translation As an Aid in Teaching English as a Second Language". *The Translation Journal* 10.4 (2006): n. pag. Web. 29 October 2009.
- Recanati, F. "What Is Said" *Synthese* 128 (2001):75-91. Web. 9 September 2006.
- Santiago, Roberto. "Consecutive Interpreting: A Brief Review". n.d., n.pag. Web. 29 October 2009.
- Solstad, T. "The variant problem in lexical semantics and translation". Tübingen U., n.d., 1-4. Web. 29 July 2008.